

ÖRTÉNETI APOK.

FELELŐS SZERKESZTŐ
K. PAPP MIKLÓS.

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ár: Félévre 6 f. Egész évre 12. f. — Szerkesztőségi iroda:
Lyceumi nyomda — Kiadó hivatal: Gr. Teleki Domokos ház nyágyiacz.

Tartalom: Bydeskuti Boldizsár naplója. (III. közlemény). Közli K. Papp Miklós. — Mednyánszky Jónás jelentései II. Rákóczy Györgyhöz és ennek anyjához. (XII. közlemény). Közli Szilágyi Sándor. — Postulata Illustrissimi Domini Caroli Komornik Commissarii. — Deés város levéltára. (IX. közlemény). Közli K. Papp Miklós. — Wesselényi Ferencz leveles tárczájából. (V. közlemény.) Közli Szilágyi Sándor. — Wesselényi megtiszteltetése Erdélyből. — Tárca: Jósika Gábor emlékezete. Közli K. Papp Miklós.

BYDESKUTI BOLDIZSÁR NAPLÓJA.

Közli: K. Papp Miklós.

(Folytatás.)

prima Novembris volt Urunk ő Nagysága Kálnaki Sámuel Uramnál.

2-da Novembris volt Urunk ő Nagysága Salmis fejedelemtől az király Hopmesterénél, eodem die volt Urunk general Hussin Uramnál ő Nagyságánál.

3-dik Novembris volt Urunk ő Nagysága general Rabutinné asszonyomnál és fejedelemtől asszonyomnál, eodem die Vodemont fejedelemtől, ismét Veteraniné asszonyomnál.

4-dik Novembris volt Urunk ő Nagyságánál ebéden Ferdinandus Imer, az császár ő felsége doktora, Cálnaki Uram, Henter Benedek és Kecskeméti Mihály Uram ő Kegyelme.

5-dik Novembris öt óraker estve Bécsben ment Urunk ő Nagysága fel az ő felsége palotájában és volt ő felségénél audentián hat óra után mindjárast, lévén sokáig benn ő felségénél, ő felségétől kijöven immediate ment az Urunk ő Nagysága az császárnéhoz ő felségéhez audentiára, igen kegyelmesen acceptálták ő felségek s mindenekben ígérték császári kegyelmességeket.

6-dik volt Urunk Ditristaji fejedelemtől estve öt óraker.

N. B. Az császár ő felsége török és francia ellen való mostani hadakozásiban ennek előtte öt esztendővel computálván usque ad annum 91// vesztenek el 225744// id est hétszáz negyven négy ezeren.

7-dik Novembris volt Urunk Ramel Uramnál ő Nagyságánál, eodem die volt ő Nagyságánál Csáki László Uram.

8-dik volt Urunk ő Nagysága Gotmartinics Uramnál, onnan ment Urunk az loteringusné confessariusához Pater Comes Corolini Uramhoz ő Nagyságához.

9-dik Novembris jöttek meg Teleki László Uram Salai Pál, mentenek volt s prima Novembris alá Budára Lictistány fejedelemtől, eodem die volt Urunk ő Nagysága Teleki László Uramnál vacsorán, ott lévén Csáki László Uram is.

10-dik volt Urunknál Haller Sámuel Uram ő Nagysága, ebéden volt ő Nagyságánál Milir Pál Uram ő Nagysága. Érkezett

Erdélyből Pongaracz András postán, hozván meg méltóságos Bethlen Elek Uram halálát.

11-dik volt Urunk ő Nagysága Kinczki Uramnál ebéden.

12-dik Novembris volt Urunk ő Nagysága az királynál ő felségénél audentián 4 óraker délután.

13-dik volt Urunk Martinicsné asszonyomnál ő Nagyságánál, eodem die volt Urunk Prajner Uramnál az Supremus Camerae praesensnél ő Nagyságánál ebéden, eodem die volt Urunk az lengyel királynénál avagy az loteringsúsnénél audentián.

14-dik volt Urunknál Csáki László Uram ebéd előtt.

15-dik volt Urunknál ebéden Csáki László Uram, Ferier, Jósika Uram, az bányai notarius Ajtai Uram ő Kegyelme, volt eodem die Urunk ő Nagysága Storomberk Uramnál, ugyanazon nap voltunk Vodemont fejedelemnél.

16-dik reggel volt ő Nagysága Pater Milirnél, eodem die negyed fél óraker volt audentián ő Nagysága az Arkiduxnál Carolusnál ő felségénél, eodem die volt Urunk Svarczzenbruknál, az császárné Hopmesterénél.

17-dik volt Urunk Csáki László Uramnál.

18-dik volt Urunknál Vodemont fejedelem ő herczegsége.

19-dik Novembris volt ő Nagyságánál Prinyi Pál Uram ő Nagysága az Abauj vármegyei és ugocsaí főispány, eodem die volt Urunknál Haller Sámuel Uram ő Nagysága vacsorán.

20-dik volt ő Nagysága Veteraniné asszonyomnál, eodem die volt ebéden Csáki László Uramnál ő Nagyságánál, eodem die volt Urunknál estve Ramel Péter aepiscopus triniensis, az ki az királyt ő felségét tanította.

21-dik voltanak ebéden Urunknál az két Sirel Feri, Teleki László Uram, eodem die volt Urunk Sénbrukban.

22-dik volt Urunknál doctor Kölesséri Sámuel Uram.

23-dik volt Urunk ő Nagysága gróf Csáki László Uramnál.

24-dik volt Urunk Pater Milirnél, az császár confessariusánál, esmét gróf Pater Coroninál, az királyné confessariusánál.

25-dik voltanak Urunkál ebéden Sirel Feri.

26-dik volt Urunk az augustinianusok templomában estve hat—hét óra között az arciducsnál Castrom Dolorissánál nézni, az holott az császár ő felsége egész háza népivel jelen volt.

27-dik volt Urunk ő Nagysága Salmi fejedelemnél, az király ő felsége Hopmesterénél, eodem die volt ő Nagysága Vodemont fejedelemnél, eodem die volt Urunk ő Nagyságánál ebéden Csáki László Uram, Kálnaki Uram, Henter Benedek és az két Sirel.

28-dik volt Urunknál ebéden Prinyi Pál Uram ő Nagysága.

29-dik volt Urunk Lictistány fejedelemnél, eodem die Comes Harajnál, az császár ő felsége fő lovászmesterénél, eodem die volt ő Nagyságánál ebéden Kölesséri Uram, az doctor, eodem die volt Urunk Vodemont fejedelemnél.

30-dik volt Urunk ő Nagysága Vallistány Uramnál, az császár Camarariusánál, eodem die Antonius fejedelemnél Lictestányánál, az arkidux Hopmesterinél,

s prima Decembris volt Urunk ő Nagysága Teleki László Uramnál ebéden, eodem die volt Urunk Vodemont fejedelemnél, eodem die Veteraniné asszonyomnál.

2-da Decembris voltanak Urunknál ebéden Csáki László Uram, Teleki László Uram, Czakó Uram az erdélyi cancellarián levő secretarius.

3-dik voltanak Urunknál ebéden Hunyadi Uram, Akai Uram és Forias Olasz, eodem die voltanak ő Nagyságánál holmi győri és yeszperinyi böcsületes emberek.

4-dik Decembris volt ebéden Urunk ő Nagyságánál Csáki Sigmond Uram, judex Curiae Uram ő Nagysága fia, Beregh vármegyei főispán, Bértóti István az szolnaki kapitány, Csáki László Uram, Teleki László Uram; eodem die volt ő Nagysága Veteraniné asszonyomnál.

5-dik Decembris érkezett Bécsben Bethlen László Uram ő Kegyelme Gálfi Pál Urammal Erdélyből.

6-dik Decembris volt Urunk ő Nagysága Teleki László Uramnál ebéden, voltanak ott Csáki László Uram, Csáki Sigmond, Bethlen László Uram ő Kegyelme.

7-dik Decembris silet.

8-dik küldötte le Deső Uramat Urunk ő Nagysága Kis Mártonban az palatinushoz az erdélyi jószág dolga végett, eodem die volt ő Nagysága pater Wolfnál.

9-dik Decembris silet.

10-dik volt Urunk Kinczki Uramnál ő Nagyságánál.

11-dik volt Urunknál Vodemont fejedelem, eodem die bocsáttatta Urunk Pongráczot Erdélyben:

12-ik volt Urunk Sirelnél.

13-dik voltanak ő Nagyságánál ebéden Csáki László, Teleki László, Bethlen László, Ilmer Uram fiastúl, Kálnaki Sámuel Uram.

14-dik volt ő Nagysága Filippus Lictistány-nál, fejedelemmel, az arkidux Hopmesterénél.

15-dik volt Urunk Csáki László Uramnál.

16-dik volt Urunknál Csáki László Uram ő Nagysága; eodem die volt Urunk Kinczki Uramnál ő Nagyságánál.

17-dik volt Urunk az aulae cancellari-usnál Bucelleni Uramnál ő Nagyságánál; eodem die cardinalis Kolonics Uramnál ő Eminentiajánál; eodem die Vodemont fejedelemnél és Veteraniné asszonyomnál; eodem die volt ő Nagyságánál gróf Turnr.

18-dik volt ő Nagysága Csáki László Uramnál; eodem die volt Urunknál Akai Uram ő Kegyelme; eodem die fizetett meg Urunk ő Nagysága az palatinusnak.

19-dik Decembris volt Urunknál gróf Kéri István barát, ismét Akai Uram.

20-dik volt Urunk Vodemont fejedelemnél.

21-dik volt Urunk ő Nagysága ebéden palatinus Uramnál ő herczegségénél, voltanak ott gróf Pálfi Miklós Uram feleségestül, Homonnai leánya és az magyarországi cancellarius Matyasoczki, gróf Nádasdi.

22-dik volt Urunknál Filippus Lictestány fejedelem.

23-dik volt Urunk ő Nagysága gróf Kinczki Uramnál ő Nagyságánál.

24-dik volt Urunk ő Nagyságával Lestány Uramnál, az császár ő Felsege supremus camarariusánál; eodem die ismét Filipus Lictistány fejedelemnél; eodem die voltanak ő Nagyságánál Csáki Sigmond és Bertóti István, az szolnoki kapitány Uraimék.

25-dik volt Urunknál Ujvári Uram.

26-dik volt Urunk Vodemont fejedelemnél; eodem die Kalyburk alias Komornyik Pál Uramnál.

27-dik volt Urunk jó reggel pater Wolfnál; eodem die az ifju Salmisnál, az fejedelemmel; eodem die vacsorán volt ő Nagyságánál Komornyik Pál Uram.

29-dik küldött Urunk Erdélyben levelet az Urnak Bethlen Gergely Uramnak ő Kegyelmének.

30-dik volt Urunknál gróf Csáki László Uram.

31-dik volt Urunk ő Nagysága reggel Vodemont fejedelemnél; eodem die volt Urunk az opticusnál.

Finis Anno 1696.

(Folytatása következik.)

MEDNYÁNSZKY JÓNÁS JELENTÉSEI

II. Rákóczy Györgyhöz és ennek anyjához.

Közi: Szilágyi Sándor.

1658. máj. 4.

XV.

Celsissime Princeps Domiue Domiue mihi Clementissime, fidelium servitiorum meorum *stb.* submissionem.

Hogy az úristen, kegyelmes uram, nagyságtokat *stb.* megáldjon (*sic*) *stb.* tiszta szivből kívánom.

Judex Curiae uram ő nagysága ezen, nagyságodnak irott levelét kezemhez dirigálván, praesentibus adnexis nagyságodnak megküldtem, kit noha előbb irta ő nagysága az e minapi utolsó levelénél, kit a minap nagyságodnak megküldtem; de ezt utóbb hozták amannál. Declarálja ő nagysága nekem is, miről irt nagyságodnak, mivel Z 7 j (*a király*) *parancsolatjából kellett* azt nagyságodnak írnia, *hevelleti* (*hövetteti*) *is* nagyságodat, hogy nagyságod *megbocsásson*, *hogy úgy kellett írnia*, *mivel úgy parancsolatott* és ha nagyságod *is választ ír reá*, *hogy úgy írnia* nagyságod, *hogy azt in specie kell oda küldenie*. Én azon dologrul azt irtam ő nagyságának, hogy semmit sem értettem azon do-

logrul, hogy nagyságod oda küldett volna; hanem inkább hiszem, hogy Lengyelországbul formálták azt nagyságod neve alatt ad confandum odium, hogy ő fölsége annál inkább idegenedjék nagyságodtul és segítséget nagyságodnak ne adjon; mivel az elütt is lett már afféle formált állapot nagyságod neve alatt, kit portára vittek volt. És ha lett volna is, hogy avval nagyságod semmit sem vét contra communem hostem totius Christianitatis, ha az ő fölsége ellenségétül is kért volna segítséget; sőt ha az által afféle ellenségit ő fölségének másfelé vonszá és distrahálya, inkább hasznot szerezne ő fölségének vele; megirtam ő nagyságának, hogy ha mi volt benne, nagyságod ő nagyságátul el nem titkolja. Irja ő nagysága azt is nekem, hogy megírnám nagyságodnak, hogy ujobban Francofurtbul érkeztenek levelei, kikben megint jót írnak, hogy Bánffy uramot die 14. Aprilis kellett bizonyosan expediálniok jó választal (*sic*), hogy ugyan ő fölsége akarattjából irták meg az ő nagysága emberei ő nagyságának, hogy az nagyságod dolgai pro voto resolváltattak és egyáltaljában titkos úton segíteni fogják nagyságodat, de nyilván okot nem akarnak adni, hogy az török békességet szegjen; hogy az dolgok hanyatlani kezdtek volt, azt az okát írják, kirül ő nagysága maga ir nagyságodnak; az ordinantiák is már hogy elérkeztek az hadak bejüvetele felől. *En, mindazáltal, kegyelmes uram, afféle titkos úton való segítséghez semmit sem bizok, Nádasdinak sem igen tetszik; érsek beszédébül vettem én eszembe, hogy azok csak arra való, hogy nagyságodat desperatióra se juttassák; én csak azt jóvallandm, az mint minap megirtam, ha az törökkel accommodálhatni az dolgot, úgy, az mint az török Barsai uramnak mondta, pro moderno rerum statu jobb volna; ha pedig ahhoz nem bizhatni, az mint Nádasdi uram feltalálta, ha úgy jó módjával lehetne; de evvel az utolsóval nem kellenék késni; mivel mostan hamarébb rámennének ide való emberek arra, félvén, hogy amaz resolutióra ne menne nagyságod; de ha eszekben vennék, hogy amaz nem succedál nagyságodnak, emerre sem vonhatnánk osztán őket.*

Örömet tudnám bizonyára, kegyelmes uram, ha mindezek s mind az elübbi leve-

leim jól jutottak-i nagyságod méltóságos kezeihez és kérem alázatosan, hogy oda való állapotokat gyakran érthessük, mivel az nagyságod jóvára is az igen szükséges. Az úristen éltesse *stb.* nagyságodat *stb.* Beczko die 4. Maji 1658.

Celsitudinis Vestrae

fidelis et humilimus servus

JONAS MEDNYÁNSZKI m. p.

Külczim: Celsissimo Principi Domino Domino Georgio Rákóczy *stb.*

(Az egész levél Mednyánszki írása.)

(Eredetije a m. kir. kam. levéltárban.)

Jegyzet: A dült betűvel szedettek az eredetiben titkos betűkkel vannak írva.

1658. maj. 11.

XVI.

Celsissime Princeps Domine Domine mihi Clementissime. Fidelium servitiorum meorum in gratiam Celsitudinis Vestrae humilimam submissionem.

Hogy az úr Isten, Kegyelmes Uram, Nagyságtokat kívánsága szerint való lölki testi sok jókkal kedvesivel egyetemben nagy boldogul megáldjon és minden dolgaiban szerencséltesen, tiszta szívbül kívánom.

Az Nagyságod méltóságos két rendbeli leveleit, Kegyelmes Uram, egyiket sub dato 23. másikat sub dato 28. Aprilis három nap alatt vettem, mind az kettüt nagy engedelmességgel. Judex Curiae uramnak ő Nagyságának is küldetett két rendbeli levelcit mindjárt expediáltam; irtam ő Nagyságának arról is, adná értésemre, Bécsben legyen-i az nuncius és az cancellarius; declarálván ő Nagyságának mindenképen az dolgot, ha itt volnának, és ő Nagysága szükségesnek itélné, hogy azontul expediálnám az fiamat hozzájok az Nagyságod parancsolatja szerint. Várok azért ő Nagyságátul, és ha itt lesznek és szükséges, mindjárt az Nagyságod kegyelmes parancsolatja és instructiója szerint expediálom az fiamat hozzájok.

Felette búsul Nádasdi uram az emberek perpexitásán; ő Fölsége kiadta az ordinantiákat, hogy az hadakat megindítsák. Érsekre, palatinusra, Nádasdira, Gonzágára relegálta, valahová itélik szükségesnek, oda fordittassanak, érsek, Nádasdi egy értelemben van-

nak (lévén most együtt Posenban), hogy fel-
földre vitessenek és kezel legyenek az török-
hez, hogy félelemben azt detineálják. *Palatinus és Gonzaga contrariálkodnak, hogy csak itt* Charlóközben contineáltassanak; midőn azok *regerálnak*, mi haszon lesz belülek, ha csak itt hevernek; *emezek kifakaszták szíveken valókat*, hogy soha még ő Fölségétől azt expresse nem értették, hogy ő Fölsége meg akarná Nagyságotat segíteni; *amazok in contrarium*, ha nem segítnek, *ne is jüjjenek; meg nem alkodhatván, irtak postán Z 7 j (valószínűleg a király)-nak* és attúl már várnak; ir is *Cancellarius uram Nádasdinak*, hogy nagy reménséggel van Kövér Gábor interventiójából hogy directe ő Fölségétől jó resolutiót obtineálhat, irván, hogy 6. vel 7. praesentis Kövér Gábor uramot expediálhatja onnaid Francofurtból.

Én, Kegyelmes Uram, két nagy úrnak irtam most azon materiárul, hogy úgy látom, az emberek nem moveálatnak igen az Nagyságot mostani állapotján, gondolván, hogy ha változik az Nagyságot fejedelemsége, nem nagy kárt vallanak; sűt sokan akarnák, kik kétfélék: egy rendbeliek, kik Nagyságottul félnek, éretlen félelemből; más rendbeliek, kik nem csak félnek, de Nagyságot *jovait is szomjúhozzák*; ezek az utóbbiak *leggonoszbak*; ezek már moveálnak oly scrupulusokat ő Fölsége előtt, hogy Nagyságot kedvéért egy ily hatalmas bestiával feltenni és az békeséget vele felbontani veszedelmes, megint hogy Nagyságotnak nem hihetnek, mert ha Nagyságot megsegittetik és talpra állhat, rajtok leszen. Hogy azért az Nagyságot állapotjának változásában tapasztalható veszedelem forogjon, azon ratiókkal kihoztam, az melyeket minapi levelemben in paribus megküldtem Nagyságotnak. Hogy peniglen Nagyságottul nem kell félniek, ratio status magával hozza, mivel per benevolentiam et gratitudinem minden nehézségek, az kikkül félelem szokott származni, szoktanak tollálatni; fűképen mikor in summa necessitate ember segéttetik felebarátjátúl; ha volt is az előtt valami neheztelés, az az jóakarát azt tollálatja. Az kik penig Nagyságot *jovait szomjúhozzák*, azok sokan nem lehetnek, és mi haszon abban ő Fölségének vagy keresztin-

ségnek; sűt nagy kár az kezenséges jónak, midőn oly hatalmas ember tollálatik, az ki hatalmával kezenséges jónak nagy kárára lehet. Az töröknek hatalma non est in eo flore, mint az elűtt volt, tüle való félelemnek is nem kellenék oly nagynek lenni, ki csak abbúl kitetszik, hogy az egy velenczéseknek is annyi esztendűknek elfolyásában meg nem felelhet.

Sűt nagy jelensége annak, hogy nagy félelemmel nyúl ezen dologhoz, midőn more precario instál, hogy ne segítsék Nagyságotat, és nemcsak instál, hanem oblatiókat is teszen természeti ellen, hogy sem semmit nem kíván, sem Horvát(or)szágot nem invadál; holott az mely kevély bestia az, ha félelemtül nem vezettnék, régi természetiből keresve keresné az occasiókat, kik által szomszédiban bele kaphatna; ilyen félelmet nyilván és tapasztalhatóképen értvén, miért kell az ő félelmet tüle levenni és azon bátorságra hozni, hogy ne féljen és hatalmát terjeszthesse. És vajjon nemde nyilván nem praejudicál-i magyarországi koronának is, holott magyarországi királyok soha derekas kezít (*közit*) szántsándokkal Erdélyből ki nem vették. Zsitvatoroki végezésben is caveálatták, hogy török nagyobb közit Erdélyhez ne praetendálhassa, csak az kiben addig volt; nem nagyobb közit az, midőn fejedelemséget prolubitu suo változtat, törvényes fejedelmet kivetvén, haddal rá menvén; arra magyarországi király csak behunt szemmel nézzen; nemde nyilván azáltal szántsándokkal minden közit kiveszi belüle, hogy ne szóljak, keresztínségnek tulajdonábúl; nem tartozik-i pogány ellen szegény keresztínséget oltalmazni és conserválni, kik hozzá folyamodnak. Az utólbí éretlen félelem és contra rationem status militál; mivel ha akarna Nagyságot cum despectu és keresztínség kárával az törökkel accordálni, most cselekedné, és nem akkor, mikor már annál is jobban felütné az orrát, az ő Fölsége assistentiájából; minden okosság ellen való félelem az, hogy akkor conveniálna vele. Sűt annál nagyobb ellenkezésben eredne vele in perpetuas inimicitias; nem voltak oly éretlen félelemmel az régiek, kik az erdélyi fejedelmeket, Bethlen Gábort is inkább arra kisztették ígéretekkel, hogy együtt velek az törökben bele kap-

jon, látván szép potentiáját, és abban nem félelmet, hanem inkább securitásokat helyeztettek magoknak. Hozzá addáltam, hogy mihielen az török eszében venné, hogy ő Fölsége akarja Nagyságotat segíteni, fejemet kötem, hogy abban hagyná, és soha egyszerűm mind kétféle szerencsétlenségre nem exponálná magát, látván, hogy Velenczések ellen semmit nem efficiálhat, hogy itt is látván nagy resistantiát, mindjárt félne, együtt itt is úgy jár, az kevély bestia soha bizony abban nem ereszkednék; hanem ezen ijesztések által ha mit extorqueálhat, semmit hátra nem hágy. Ugy látom, Kegyelmes Uram, az *x már hamarébb mitigáltatnék* Nagyságodhoz, *hogy sem N, lévén az utolsók számában, kikről felül irtam.* Nem ártana, Kegyelmes Uram, mivel Gonzaga lesz azon hadaknak generalisa Magyarországon, Csákiné asszonyom, úgy mint napa által asszonyunk ő Nagysága *becsületes ajándékkal kellenék praeveniálni, egyébaránt szüksége lévén affélére, meghajtatik és hasznát vehetni; est Nádasdi uram jóvallja.* Ez előtt egy héttel is, Kegyelmes Uram, bővségesen irtam Nagyságodnak sárosi posta által, hogy érsek uramtul ő Nagyságátul megtértem, most is annak inhereálok, *hogy én bizony nem sokat építhetek idevaló segítségem; bizon ezek az biztatások csak arra valóok, hogy Nagyságod desperatióra ne hozattassék; azonba, ha mire kell, félü, csak abban hagynák Nagyságotat; leginkább szeretném, ha vagy három ezerig jót Nagyságodnak magának ádnak.* Palatinus uram ő Nagysága Kassa felé szándékozik; *bizonyos, hogy abban van, hogy Kassára németet bevihessen, én most is jóvallanám x uram* izeneti szerint, *valamint valahogy csak elvégezné Nagyságod terekkel dolgát és Z 7 j (császár) segítségére ne támaszkodnék, ha szintén valamennyire cum despectu lenne is, csak maradhatna meg Nagyságod, idővel az reparáltathatnék, nem is értené azt sok ember. Ha úgy volna, kinek itt is nagy az hire, hogy török császár visszatért az füvezérrel, budai vezértül nem kellenék sokat tartani; csak alig várnám, hogy bizonyos lenne. Az succiai követek, kik portán voltak, ez előtt egy héttel visszamentenek, Budára jüttek ki, és az ő Fölsége patensival Rév-Komáromiak kísér-*

tették őket szintén Morvában; nem lehettek velem; csak izent Rohamb uram, hogy ha lehetett volna szembe velem, igen akarta volna. Azok is beszéllették, hogy visszatért volna az császár. Kellenék bizonyára velenczésekkel is valami ligát csinálni. Innen semmi oly újságot Nagyságodnak nem írhatok. Sueciai király még az ünnepekben ott volt azon provinciákban, kiket Danus adott neki, írják már most, hogy titkon valami ligát csináltak magok kezett az két király, kitül az Hollandusok is hogy igen félnek, és az elbingai tractá(ban) sokat kívánnának már most, hogy conferáltatnának, ha már Suecus nem volna idegen attül. Brandeburgus is, úgy látom, fél Suecustul. Lengyelekkal az Suecus tractája continuáltatik. Az electió dolgában tudom Nagyságod Bánffi uramtul voltaképen érthetett. Most egyéb nem lévén, Kegyelmes Uram, kirül kellenék irnom Nagyságodnak, tartsa meg isten Nagyságotat sok esztendeig jó egészségben. Beczko die 11. Maji 1658.

Celsitudinis Vestrae

fidelis et humillimus seruus

JONAS MEDNYANSZKI m. p.

Külczim: Celsissimo Principi Domino Domino Georgio Rákóczy stb.

(Az egész levél Mednyánszki írása.)

(Eredetije a m. k. kam. levéltárban.)

Jegyzet: A dült betüvel szedetttek az eredetiben titkos jegyekkel vannak írva.

POSTULATA

Illustrissimi Domini Caroli Komornik Commissarii in generali congregatione Dominorum Statuum Regni Transylvaniae proposita. Die 2-da Decembris 1689.

Quandoquidem ob magnitudinem duplicis belli Sua Sacratissima Majestas, ingentibus et innumeris opus habet ex pensis, quibus tam militia susteneri, quam alijs, ad gerendum bellum necessarijs dispositionibus provideri possit. Nemo sane inficiabitur, quanta desiderentur auxilia et ferendo tanto oneri pro utilitate communi et emolumento Christiani orbis sufficient. Quem in finem Excellentissimus Dominus Generalis commissarius comes

a Caraffa, jam ante mensem mihi scripsit, meque praemonuit, ut antequam certa et determinata dispositio super imminentibus hybernis, a Sua Excellentia ad manus meas pervenerit, Celsissimum Principem, Inclytosque Status requirem, ne graventur anticipative aliquas dispositiones facere tam super administratione pecuniaria, quam naturalium pro intendenenda sustendaque militia, ne si forsitan tardius adveniret dicti Excellentissimi Domini generalis ordinantia, Regnum praefestinantia provisionum subministrati, sicuti in Anno procedenti factum, aggravaretur: Debent autem Status Inclyti spem bonam concipere et certi esse, quod ex benignitate Augustissimi Imperatoris, cöoperatio, neque Excellentissimi Domini generalis commissarii, ex quanto Anni praeterlapse, tam in pecunia, quam naturalibus aliquid notabile relaxabitur.

Ad assequendam igitur intentionem Suae Excellentiae et ut Inclytis quoque Statibus non ita onerosum sit, necessarium videtur ut praesentibus in Comitibus anticipative, uti praemissum est, fiat repartitio et quidem in pecunia ad quatuor centena florenorum Rhensium millia; in naturali autem provisione secundum quantitatem, numerumque Regiminum pro quatuor ultimis mensibus, a Januario usque ad finem Aprilis; dictam tamen repartitionem pecuniariam placeat Inclytis Statibus ita ordinare, ut usque ad ultimum Decembris ad minus centum mille tallari: pars vero residua usque ad medium Februarij ad summum administretur. Quod administrationem numeralium concernit, in eo certam ideam, sicut anno praeterito factum, Inclytis Statibus repraesentaturus sum.

Coeterum, si quidem pro sustinendis equitibus in Lippa et Lugos duobus millibus cubulis avenae indigeam, volui etiam hoc in passu Inclytos Status requirere, ne graventur dispositiones facere, ut mille cubuli in Deva vel Dobra, mille autem hic, vel vero totum, prouti dictis Statibus visum fuerit, administrentur.

Quomodo autem Excellentissimus Dominus generalis Heisler regimina in instantibus hybernis collocare velit, Status Inclyti ex annexa charta cognoscent.

De coetero quam primum posteriores et ultimos ordines ab Excellentissimo Domino generali Commissario Comite a Caraffa accepto, eosdem saepius dictis Inclytis Statibus absque mora intimabo. Datum Albae Juliae die 30. Novembris Anno 1689.

Sacratissimae Caesareae Regiaeque Majestatis Consiliarius et per Transylvaniam superior belli commissarius

PAULUS CAROLUS KOMORNIK
de Klainburg m. p.

Consignatio annexa.

Quomodonam Excellentissimus Dominus generalis Heisler Inclyta regimina collocari desideret; utpote:

Cibinij regimen integrum Manczfeldianum et medium sereni ambo peditatus.

In sede Medgyesiensi et Segesvariensi regimen Heislerianum cataphractorum.

In Bistricio, ubi ante annum medium regimen Erbeville et medium Hannover fuit, totum regimen de Pace.

In Sicilia, ubi Inclytis Statibus placuerit unum regimen Dragonerum.

In Barcza unum regimen Dragonerum. Coronae megium regimen Badense et medium Archinto ambo peditatus.

In sede Nagy Sink, Kóhalom et Ujegy-láz regimen Heislerianum Dragonerum.

Claudiopoli redimen peditum Salmianum.

Pro hisce supra specificatis regiminibus in stationes ipsorum opus erit sufficientes, bene edoctos et aptos Commissarios assignare, quodcumque autem pro Novembri et Decembri militiae praestitum fuerit, illud parata pecunia exsolvetur, vel in computum loco paratae pecuniae acceptabitur.

Specificatio extraditione tritici.

Quotnam tritici comitatus et sedes administrare debent.

administrare	admini-	Restan-
debent	strarunt	tia.

Ex comitatu Albensi processu inferiori	cup. 483/3	cup. 35//—	cup. 448/3.
Ex comitatu Kü-küllö processu inferiori	cup. 216//—	cup. 140//—	

	administrare debent	admini- strarunt	Restan- tia.
Ex comitatu Tor- densi processu inferiori	cub. 162//—	—	—
Ex sede Szászsebes	cub. 144//—	cub. 135//1	cub. 8//3.
Ex sede Szereda- hely	cub. 225//—	cub. 183//1	cub. 41//3.
Ex sede Ujegyház	cub. 231//3	cub. 231//3.	—
Ex civitate Alba	cub. 20//—	cub. 20//—	—
Summa	cub. 1482//2	cub. 745//1	cub. 737//.
Ex sede Szász- város	cub. 130//—	cub. 108//—	cub. 28//.
Ex districtu Hát- szegiensi	cub. 387//—	cub. 16//2	cub. 371//.
	Cub. 1999 $\frac{1}{2}$ //—	cub. 869 $\frac{3}{4}$ //—	cub. 1136 $\frac{1}{4}$ //—

Occasione generalis diaetae.

Albae Juliae mensibus Novembri et
Decembri celebratae Anno 1689.

In congregatione Illustris deputationis

Conclusum.

Super Commissarijs in occursum Serenissimi
Ducis Badensis delegatis.

Az felséges herczegnek excipiálására az
Ur, főgenerális Uram.

Az uton hét szálló helyekre kívántató
gondviselésre rendeltettek:

Szebenben

Bethlen Sámuel Uram, adatván ő Ke-
gyelmének kívántató költségére . fl. 300//—

Szeredahelyre

Balog László Uram cum . fl. 100//—

Szász-Sebesben

Nagy István Uram cum . fl. 100//—

Enyedre

Kemény Boldisár Uram cum fl. 100//—

Tordára

Barcsai Ábrahám Uram cum fl. 200//—

Colosvárra

Gyerőfi György Uram cum
dispositione . . . fl. 300//—

Désre Bányáig

Bánfi Farkas Uram cum . fl. 300//—

Ezen szükségre patensek és egyéb re-
quisitumok is expediáltattak.

Limitatio victualium pro viatoribus pecunia subministrandorum.

Egy tyukot	3 denar
Egy ludat	1 „
Egy malaczt	3 „
Egy font szalonnát	1 „
Egy font vaját	3 „
Fél ejtel mézet	1 „
Egy disznó lábót	1 „
Egy disznó főt	2 „
Egy nyulat	3 „
Fél pár oldalpecsenyét	3 „
Egy font tehénhust	2 „
Egy font disznóhust	2 „
Egy báránt nyuzva	2 „
Egy font berbécs hust	2 „
Egy singnyi kolbászt	2 „
Egy májost	2 „
Egy vérest	2 „
Egy gomboczt	3 „
Tyuk monyát tizet	2 „
Fél ejtel kását	1 „
Fél ejtel borsót	1 „
Egy font olajot	1 „
Egy font sajtot	2 „
Egy font turót	2 „
Egy font hájat	2 „
Egy fő sós káposztát	2 „
Veres hagymát nro. 5 fejet	2 „
Fokhagymát nro. 5 fejet	2 „
Petreselymet nro. 10 szálát	2 „
Répát numero 5-töt	2 „
Retket numero 5-töt	2 „
Diót numero tizet	2 „
Bort egy ejtelt	2 „
Sert egy ejtelt	1 „
Eczetet fél ejtelt	1 „
Almát numero 5-öt	1 „
Körtvélyt numero 5-öt	1 „
Zabot egy vékát	2 „
Árpát egy vékát	1 „
Rosot egy vékát	2 „
Alakost egy vékát	2 „

Az hol hegyek vadnak vonó marhát
segilteni.

(Eredetije K. Papp Miklós gyűjteményében.)

DEÉS VÁROS LEVÉLTÁRA.

Közli: K. Papp Miklós.

(Folytatás.)

Folyó szám	O k l e v é l t á r g y a	Az oklevél kelt	
		hol?	mikor?
188	Déés városi bizonyítvány Buda János részére, az általa a Béla hegyen Felföldi Miklóstól megvett szántóról. *	Déés in die festo b. Stephani protomart.	1575. Decemb.26.
189	Buda János részére, az Anna, özvegy Litterati Máténé Déési varga utczabeli háza megvételéről, városi bizonyítvány. *	dto	1575. Decemb.26.
190	Bátori Kristóf fejedelem levele, mely által Buda János részére, a nekie Hagymási Kristóf által adott Déési telek iránti adománylevelet átírva, megerősíti. *	Wijwar	1576. Septemb.9.
191	Iktató parancslevél Buda János részére, Hagymási Kristóftól Déésen nyert telket illetőleg. *	dto	1576. Septemb.9.
192	Vallató parancslevél Déés városa részére. *	Coloswar feria 5-a pr. p. f. b. Martini Episcopi.	1576. Novemb.15.
193	Déési cigány Tamásnak, kit, mivel letett hite ellen Vass György helyére szökött, a város felkötettni akart, kezes levele. *	feria 3-a pr. p. f. b. Stephani Regis	1576. August. 21.
194	Buda János részére, a Hagymási Kristóftól nyert Déési telkét illető beiktatási eljárás, ellenmondás nélkül. *	Déés feria 2-a pr. p. f. nativ. b. Mariae és 4-o die intro- ductionis.	1576. Sept. 10, és 14.
195	Déés városa részére vallató parancslevél. *	Kolosvár feria4-a pr. p. f. b. Martini Epp.	1576. Novemb.14.
196	Ugyan az *	dto	1576.
197	Déés város részére itélőmesteri bizonyítvány arról, hogy Zamóssi Péter Huszti százados Déési telke megvételekor kötelezte magát arra, miszerint sem telkét meg nem nemesítetendi, sem a városi terhek alul magát ki nem vonandja. *	Gyeke feria 3-a pr. p. f. Annae Matris Mariae.	1578. Julius 29.
198	Báthori Kristóf fejedelem adománylevele, mely által Buda Jánosnak, Hagymási Kristóf által adományozott telkét, az adomány megerősítésével, mindenestől megnemesíti. *	Wijwar	1578. November 29.
199	Iktató — parancslevél Buda János részére, az általa Hagymási Kristóftól nyert Déési telket illetőleg. *	Wijwar	1578. Novemb.29.

Folyó szám	Oklevél tárgya	Az oklevél kelt	
		hol?	mikor?
200	Báthori István lengyel király megerősíti a testvére Kristóf által Déés városának adott úgynevezett befogási jogot. — (Egyszerű másolat)	Leopoliensi	1578. Julius 8.
	*		
201	Kis-dobai Székely Benedek Debreni birtokos által, szökött jobbágya kiadásáért Déés városa ellen indított perben, az alperes feloldozásával kimondott fegyedelmi táblai ítélet.	Coloswar die dominico in f. b. Clementis papae.	1578. Novemb. 23.
	*		
202	Szamosi Péter aziránti kötelezvénye, miként az általa Déésen a Szekeres utcában Szócs Istvánnétól Annától megvett házat megnemesíttetni nem fogja.	Desen	1578. Julius 28.
	*		
203	Buda János részére, az általa Hagymási Kristóftól kapott Déési vargautczabeli Chakor féle bélyeges telekbe, s tartozvényaiba, iktatási levél.	Dees feria 5-a pr. a. f. b. Luciae virg.	1578. Decemb. 11.
	*		
204	Buda János részére, az általa Szemes Pétertől az az aknai határon, a liget nevű szőlő alatt megvett szántóróli kötlevel.	Des	1579. Decemb. 11.
	*		
205	Buda János részére, a Szilvási Balázstól megvett Déési rőtről kelt kötlevel.	Des	1579. Decemb. 11.
	*		
206	Válaszuti Mátyás arról kötelezvénye, hogy ő a Déésen, varga utcában Kodori Györgytől cserében kapott házat megnemesíttetni nem fogja.	Deesij	1580. Februar 20.
	*		
207	Iktató parancslevél Déés városa részére, egy azon városban létező azelőtt a templomhoz tartozott házra nézve.	Albae Juliae	1580. April 29.
	*		
208	Buda János részére, Déésen a Szilvási Balázstól megvett rétre nézve iktató parancslevél.	Albae Juliae	1580. Junius 26.
	*		
209	Buda János részére, Déés városától irtás végett nyert földről adomány levél.	Desen Zent Pal nap előtt valo hetfeon	1582. Januar 19.
	*		
210	Iklódi Tholdalagi Ferencz és némai Szucsáki Péter hivatalos jelentése, hogy ők Borbély János részére nem eskethettek, mivel a város meg ne engedte hogy mások, mintsem városiak, s hogy még főleg a város ellen eskessenek.	Desen	1582. Martius 13.

(Folytatása következik).

WESSELÉNYI FERENCZ

Leveles Tárcajából.

Közli

Szilágyi Sándor.

1651. Dec. 16.

XII.

Szolgálok Kegyelmednek.

Nagy szeretettel kellett Kegyelmedet bizván az Kegyelmed confidentiájához megtalálnom; im mit írjon nekem Onodi fűkapitány Uram, in veris paribus Kegyelmednek megküttem; kérvén Kegyelmedet az dolgot igazítsa el, félek bizony félek, hogy ez értetlen maga hitt emberre, más értetlenb ne tanáljon, és valami pokol töltésre való állapot ne következék; mégis igen szeretettel kérem Kegyelmedet, ha így van az dolog vegye severa animadversióba, és büntesse meg Jancot, mert ez maga ismeretlen embert igen elragadta az ló, rántassa meg az zablát szájába; mivel ez iránt mint megírt elméjü okos emberhez Kegyelmedhez úgy confugiálok, hogy tovább is ne futamodjék ez dolog. In reliquo Isten tartsa Kegyelmedet jó egészségben. Datum Kassoviae die 16. Dec. 1651.

Kegyelmednek

jó szívvvel szolgáló barátja
Gr. WESSELÉNYI FERENCZ s.k.

Külczim: Generoso Domino Andreae Klobusoczky Illustrissimae atque Celsissimae D. Dominae Principissae Transilvaniae Relictae etc. Bonorum universorum in Hungaria Praefecto etc. Domino Amico observandissimo.

(Eredetije a m. kir. kamarai levéltárban.)

18. Septemb. 1652.

XIII.

Szolgálok Kegyelmednek.

Bereczkibül 16. praesentis irott Kegyelmed becsületes levelét vettem, mit írjon, megértettem; Enyiczkére mikor mehessek nem tudom, hanem ha gonosz fatumom vinne arra, hogy az török után kellene arra meunem és úgy visszajünöm; mivel az ebeknek most egyszer felette nagy készültek van, Megyaszót emlegetik igen, de tudja Kegyelmed az

ú dolgokat, hogy ők csalárd madarászok, nem oda lünek az hova arányoznak; feltötték czélul vagy mind egy lábíg oda vesznek, vagy annyi rabot visznek mint tavaly esztendőben, mi úgy gondoljuk, vagy az Hegyaljára megyen, vagy Breznóbánya fele, vagy Igló fele az tizenhárom városra; kimenetelit Isten tudja; Az méltóságos fejedelem ő nagysága követségivel elvárom jó szívvvel ide Kegyelmedet.

Ez mellett új hirül irom Kegyelmednek, mivel nekem mindenkoron vadnak, bizontalan bizonyos hiveim, egy meghitt barátomtól értém, hogy az én lelkem hóhérát Szuhai Mátyást akarnák Ónodba bevinni kapitányságra, ott lesz hiszem istent utolsó vége életinek bizony az maga felekezetitül. Kegyelmedet kérem ha igaz-é nem-é tudósítson felőle. In reliquo éltesse isten Kegyelmedet jó egészségben. Sendroviae die 18. Septembris Anno 1652.

Kegyelmednek

jó szívvvel szolgáló barátja
G. H. WESSELÉNYI F. m. p.

Külczim: Generoso Domino Andreae Zakani de Szendrő. Illustrissimae atque Celsissimae D. Dominae Principissae Relictae et Praecipuo Aulae familiarii et consiliario D. Amico observandissimo.

(Eredetije a magy. kir. kam. levéltárban.)

1653. Aug. 17.

XIV.

Generose Domine Amice observandissime.

Servitiorum meorum paratissimam semper commendationem. Az Kegyelmed böcsületes levelét vettem, mit írjon, arról az elszökött Gombkötő István nevü korcsmáros felől megértettem. Im azért mindjárt az Kegyelmed levelét in specie küldöttem Hatvani András uram kezében, erősen meghagyván és parancsolván, hogy mindjárt az egész Praesidiumban kerestesse fel, és ha ott találtatik lenni, mindjárt kötözve küldje ide, mely dolog ha úgy történik, ottan Kegyelmedet tudósítani fogom. A bizony dolog édes Praefectus uram szerencsémnek tartanám, ha az méltóságos Erdélyi fejedelem asszonyunk ő Nagyságának és Kegyelmednek is

Folyó szám	O k l e v é l t á r g y a	Az oklevél kelt	
		hol?	mikor?
200	Báthori István lengyel király megerősíti a testvére Kristóf által Déés városának adott úgynevezett befogási jogot. — (Egyszerű másolat)	Leopoliensi	1578. Julius 8.
	*		
201	Kis-dobai Székely Benedek Debreni birtokos által, szökött jobbágya kiadásáért Déés városa ellen indított perben, az alperes feloldozásával kimondott fejedelmi táblai ítélet.	Coloswar die dominico in f. b. Clementis papae.	1578. Novemb. 23.
	*		
202	Szamosi Péter aziránti kötelezvénye, miként az általa Déésen a Szekeres utczában Szócs Istvánnétól Annától megvett házat megnemesíttetni nem fogja.	Desen	1578. Julius 28.
	*		
203	Buda János részére, az általa Hagymási Kristóftól kapott Déési vargautczabeli Chakor féle bélyeges telekbe, s tartozvényaiba, iktatási levél.	Dees feria 5-a pr. a. f. b. Luciae virg.	1578. Decemb. 11.
	*		
204	Buda János részére, az általa Szemes Pétertől az az aknai határon, a liget nevű szőlő alatt megvett szántóróli kötlevel.	Des	1579. Decemb. 11.
	*		
205	Buda János részére, a Szilvási Balázstól megvett Déési rétről kelt kötlevel.	Des	1579. Decemb. 11.
	*		
206	Válaszuti Mátyás arról kötelezvénye, hogy ő a Déésen, varga utczában Kodori Györgytől cserében kapott házat megnemesíttetni nem fogja.	Deesij	1580. Februar 20.
	*		
207	Iktató parancslevél Déés városa részére, egy azon városban létező azelőtt a templomhoz tartozott házra nézve.	Albae Juliae	1580. April 29.
	*		
208	Buda János részére, Déésen a Szilvási Balázstól megvett rétre nézve iktató parancslevél.	Albae Juliae	1580. Junius 26.
	*		
209	Buda János részére, Déés városától irtás végett nyert földről adomány levél.	Desen Zent Pal nap előtt valo hetfeon	1582. Januar 19.
	*		
210	Iklódi Tholdalagi Ferencz és némái Szucsáki Péter hivatalos jelentése, hogy ők Borbély János részére nem eskethettek, mivel a város meg ne engedte hogy mások, mintsem városiak, s hogy még főleg a város ellen eskessenek.	Desen	1582. Martius 13.

(Folytatása következik).

WESSELÉNYI FERENCZ

Leveles Tárczájából.

Közi

Szilágyi Sándor.

1651. Dec. 16.

XII.

Szolgálok Kegyelmednek.

Nagy szeretettel kelleték Kegyelmedet bizván az Kegyelmed confidenciájához megatlátnom; im mit írjon nekem Onodi fűkapitány Uram, in veris paribus Kegyelmednek megküttem; kérvén Kegyelmedet az dolgot igazétsa el, félek bizony félek, hogy ez értetlen maga hitt emberre, más értetlenb ne tanáljon, és valami pokol töltésre való állapot ne következék; mégis igen szeretettel kérem Kegyelmedet, ha így van az dolog vegye severa animadversióba, és büntesse meg Jancot, mert ez maga ismeretlen embert igen elragadta az ló, rántassa meg az zablát szájába; mivel ez iránt mint megírt elméjü okos emberhez Kegyelmedhez úgy confugiálok, hogy tovább is ne futamodjék ez dolog. In reliquo Isten tartsa Kegyelmedet jó egészségben. Datum Kassoviae die 16. Dec. 1651.

Kegyelmednek

jó szívvvel szolgáló barátja
Gr. WESSELÉNYI FERENCZ s.k.

Külczim: Generoso Domino Andreae Klobusoczky Illustrissimae atque Celsissimae D. Dominae Principissae Transilvaniae Relictae etc. Bonorum universorum in Hungaria Praefecto etc. Domino Amico observandissimo.

(Eredetije a m. kir. kamarai levéltárban.)

18. Septemb. 1652.

XIII.

Szolgálok Kegyelmednek.

Bereczkibül 16. praesentis irott Kegyelmed becsületes levelét vettem, mit írjon, megértettem; Enyiczkére mikor mehessek nem tudom, hanem ha gonosz fatumom vinne arra, hogy az török után kellene arra mennem és úgy visszajünöm; mivel az ebeknek most egyszer felette nagy készülétek van, Megyaszót emlegetik igen, de tudja Kegyelmed az

ú dolgokat, hogy ők csalárd madarászok, nem oda lúnek az hova arányoznak; feltötték czélul vagy mind egy lábíg oda vesznek, vagy annyi rabot visznek mint tavaly esztendőben, mi úgy gondoljuk, vagy az Hegyaljára megyen, vagy Breznóbánya fele, vagy Igló fele az tizenhárom városra; kimenetelit Isten tudja; Az méltóságos fejedelem ő nagysága követsigivel elvárom jó szívvvel ide Kegyelmedet.

Ez mellett új hirül irom Kegyelmednek, mivel nekem mindenkoron vadnak, bizotalan bizonyos hiveim, egy meghitt barátomtól értém, hogy az én lelkem hóhérát Szuhai Mátyást akarnák Ónodba bevinni kapitányságra, ott lesz hiszem istent utolsó vége életinek bizony az maga felekezetitül. Kegyelmedet kérem ha igaz-é nem-é tudósítson felőle. In reliquo éltesse isten Kegyelmedet jó egészségben. Sendroviae die 18. Septembris Anno 1652.

Kegyelmednek

jó szívvvel szolgáló barátja

G. H. WESSELÉNYI F. m. p.

Külczim: Generoso Domino Andreae Zakani de Szendrő. Illustrissimae atque Celsissimae D. Dominae Principissae Relictae et Praecipuo Aulae familiarii et consiliario D. Amico observandissimo.

(Eredetije a magy. kir. kam. levéltárban.)

1653. Aug. 17.

XIV.

Generose Domine Amice observandissime.

Servitiorum meorum paratissimam semper commendationem. Az Kegyelmed böcsületes levelét vettem, mit írjon, arról az elszökött Gombkötő István nevü korcsmáros felől megértettem. Im azért mindjárt az Kegyelmed levelét in specie küldöttem Hatvani András uram kezében, erősen meghagyván és parancsolván, hogy mindjárt az egész Praesidiumban kerestesse fel, és ha ott találtatik lenni, mindjárt kötözve küldje ide, mely dolog ha úgy történik, ottan Kegyelmedet tudósítani fogom. A bizony dolog édes Praefectus uram szerencsémnek tartanám, ha az méltóságos Erdélyi fejedelem asszonyunk ő Nagyságának és Kegyelmednek is

kedve szerint szolgálhatnék. His in reliquo Generosam Dominationem Vestram feliciter valere desidero. Datum Enyiczke die 17. Augusti Anno 1653.

Generosae D. Vestrae

Servitor et Amicus paratissimus.

Ha valami hamis hír hallatik, Erdély felől ne legyen oka, mert jöttök mostan, szchedoh proféták.

Comes F. WESSELÉNYI.

Külczim: Genoroso Domino Andreae Klobusiczky, Illustrissimae ac Celsissimae Dominae Principissae Transylvaniae Senioris omnium bonorum Praefecto & Domino Amico observandissimo. (P.H.)

(Eredetije a magyar királyi kamarai levéltárban.)

1653. Sept. 14.

XV.

Szolgálok Kegyelmednek.

Tudván sok foglalatosságát kegyelmednek, látja Isten nem örömet busitanám kegyelmedet panaszos leveleimmel, de az kételenség viszen reá, s ha egyebet nem használok is véle, úgy tetszik könnyebb ha ilyen barátomnak fájdalommat megjelenthetem mint Kegyelmed. Valami hitván Borbély János nevő ember Ungvárat lakozó meggondolatlanól egyszeri eladott pusztájáról ráfogadván az onodi vitézeket, az Fejedelem ő Nagysága részéről örökös Dömsöd nevő városnak lakosinak három százig való lovokat még annál többet erővel hatalmasul istentelenül elhajtották; Zuhay uramat ő kegyelmét mindjárt megtanáltam, mind könyörgésemmel, mind Istenkedésemmel főember szolgálaim által, mind pedig commissiója vice ispánomnak nála lévén, tiltottam Istenre, méltóságos Fejedelemre ő Nagyságára, Fejedelem asszonyra ő Nagyságára, császáromra, magyarságára, keresztyénségére, idveségére, az lovokat el ne vesztegettesse, el ne hányattassa, sőt az elhajtókra törvényt láttasson, holmi frivola exceptiókkal élven ő kegyelme, ajánlotta ugyan magát, ily égben kiáltó kárt nem fog szenvedni ő kegyelme, s el nem hagyja szagatni az lovokat, és osztani. De az mint értem mind ebre költ az a szántalan sok marha. Lelkem atyámfia micsoda kár s bosszú-

ság legyen ez, ítélje meg Isten s ítélje meg kegyelmed is. Magának így panaszkodtam kegyelmednek ha lehet remediálja, akárki instantiájára kegyelmes uram ditiojára ne küldjenek az Méltóságos Fejedelem részéről, de kiváltképen Szuhai uram kapitányságában oly bevött usus az, soha oly ember meg nem tanálhatja ő kegyelmét akár melyikönk jószágára reáküld. Ha pedig ő kegyelme azt allegálná hire nélkül cselekeszik a katonák, kapitányságának sérelme nélkül nem leszen az az exceptio. Panaszomnak végét vetem, két dologra kérem kegyelmedet mint confidens barátomat, elsőben adjon tanácsot, miképen kellessék ilyen nagy kárvallásomat elszenvednem. Másodikat, tegyen remediumot az dologban, legyen tilalma kegyelmes uram bizodalmból való hajtásnak. Ezekre kegyelmedtől szeretettel való választ várok, kívánván éltesse Isten kegyelmedet jó egészségben. Szendrőviae die 14. Septembris A. 1653.

Kegyelmednek szeretettel

szolgál

Gróf WESSELÉNYI FERENCZ.

Külczim: Generoso Domino Andreae Klobusiczki, Illustrissimae et Celsissimae Principissae etc. universorum bonorum Praefecto etc. Domino Amico observando. (P.H.)
(Eredetije a m. k. kamarai levéltárban.)

WESSELÉNYI MEGTISZTELTE- TÉSE ERDÉLYBŐL.

1835. szeptember havában Wesselényi Miklós, egy gazdag fedeles billikomot kapott Erdélyből, melyen e fölírás van: „Wesselényi Miklósnek a szabad sajtó baráti.“ Fődelén egy hatalmas fönnálló orosz lány, egyik lefektetett lábával egy lefektetett könyven, melyet erős körmei közé szorít, mintegy védőleg, s a könyv hátán e szó: „Alkotmány.“ — Ilyen a billikom. — Mellette egy kisérő levél, melynek tartalma itt következik:

Kedves barátunk!

Századok merültek el, századok olvadtak össze, és sötét homály nyugvék az emberi nemzeten. — A történetek elhaladt sorával enyésztek, vagy kétes mesékké törpültek. — Csak az marada fönn ajakról ajakra

szállva, mit egy szerencsés eset mente meg, az örök feledés Lethéjéből. — Nagy gonosztévőket imádott istenítve a gyáva maradék, míg a titkos rény szent munkálati, az idők tengerébe veszték emléktelen, hatástalan. — Az idők nemtője haladott azonba fokról fokra, zaj, vihar, veszély között. — Az ész világola. — Hangok betükké alakultak, betük szavakká, s egy prometheusi égi tüzkint álla elő az irás. — A sötét multnak tündéres regéjéből füződtek a történetnek első homály s kétség telyes rajzaik, s hiedelem pótolá a bizonyítványokat. — Élő tettek jegyeztettek föl, de az irás lassú szárnyai, az irottat csak lanyhán terjesztheték, s nem egyszer jöve a tudásnak útján (mely nem mindig őszinte keblekben sarjadzott) a történetek évkönyve csonkító, vagy önérdelkeik s nézeteik szerint változtató kezekbe. — Sok világ terjedett az irás által, de kétes homálytól övedzve. — Ekkor álla elő óriáskint — mely mértföldeket lép, s a hegyek ormain röpül tul szárnyakon — a Sajtó — mint zsenge, de szabad szellemü ifjú, nem érezve, nem türve bilincseket, lángoló szövétnekkel üze a sötétet maga elől, s' lön világosság! — és átfutá a világot egyik végétől a másíkg, buzditá az ifjat ősei példájára, edzé a férfiut, emelé az aggodtat. Merre járt, merre kelt, fejle az értelem, futa szegyenülve a sötétség, tisztulának a közvélemény, a köz-érdekek, a köz-fogalmak. — Tárt kebellet fogadá a lelkesebb utó ivadék a mennyei élvezetet, nem elhaló hangok, már nem szerzetesek lassú szárnyakkal repülő mesés történetei, — az igaz, a való terjeszté ragyogó fényét. — Ezt fogadá forró kebelbe, kiben sziv vala, és lélekbe, kiben lélek. — De van-e jó, — van-e kívánatos, van-e boldogító ellenek nélkül? Az önkény, a zsarnoki féltékeny önség, bilincseket kovácsola a naponkint izmosuló óriás számára. — Igy állott elő, — mint az idők pók kinövése, a gyávaság zabfía a Censura. — Korlátolt elméjü, szük keblü, elfogult puja lelkek álltak őrt, bíralták a szabad elme, a nemes fölhevülés, a mély tudás munkálait, — nem érezve, nem is sejdítve néha az elrejtett érzelem magvát, az egykor magos cserkint fölnövekedőt, a fellegekkel vivandót koronájával; — szárnyak nyirattak

meg, óriási léptek találtak büszhedt mocsárookra utjokban, megjuggatva, a történetek iszákja hullatá el a legjobbat, a legpontosbat, a mi lelket vala adandó, világot gyujtandó, s eltiprandó — a mi kicsiny, aljas, gyáva. — Ész nyomorekká csonkula, s csak itt-ott hullhata termékeny földbe egy egy magvacska, — csak itt gyulhata egy két szikra, s így veszély és ellenek között tengéssé aljasult azon óriás élete, kinek tagjai örök boldog, s boldogító életre valának kiszámítva.

Erdély sem birhatá szabadon az időnek ezen kiváló szülöttjét, bár szabadelmü szerződések biztosíták, bár szükkeblü gyáva törvények nem béníták. Ide is becsuszott az önkénynek irigy kicsiny-szívúsége, s itt is őrt állt a kétfejü hydra büszhödt lehelletével. — Érzette Erdély jelen ivadéka legszentebb jogának csorbultát, s nem egyszer szólala föl egyes körben s országul követelve, mi sajátja volt, s mitől csak visszaélés s erőszak által fosztaték meg. De mig mások tünődtek, mig hangoztaták panaszait, addig te barátunk cselekvél. — Nem üres szavak, nem kétes tervek, — tett vala az, a mivel az örökre emlékezetes Januarius 29-kén 1835-ben Erdély egybegyült Rendeit meglepted, tett! nagy és késő unokákra ható! legyen hála, s forró köszönet néked azért.

Mint visszhangját azon lobogó gerjedtségnék, mely az akkoron egybegyült ország rendeit hevité, mint emléket azon több százakból álló követség köszönetének, mely az napon szállásodnál fejezé ki háláját, fogadd ezen billikomot, mint közméltánylatát, azon egyes férjfiúi erénynek.

Ne csüggedj! Haladj azon úton elé, melyet magos hazafi lelked, szép pályakint tűzött elődbe, s hidd el, — hol Erdélyben s a Magyar földön csak két hazafi van együtt. TE köztök vagy lélekben.

Éljen a Haza! — Éljen Wesselényi! — Éljen a szabad Sajtó!!!

Költ Pesten October 21-kén 1835. Erdély lelkesebb férjfiainak és asszonyainak megbízásukból,

JÓ'SIKA MIRELŐS.

JÓSIKA GÁBOR EMLÉKEZETE.

Közlő: K. Papp Miklós.

Még ma is szokásban van hazánkban, hogy temetések alkalmával az elhunytól búcsúztató verseket irnak, s azt, mielőtt a holt testet a házból kihoznák, a koporsó felett eléneklik. Ősrégi magyar szokás ez, melynek nyomaira mindenütt akadhatunk.

Az alább következő „Búcsúztató versek“ Jósika Gábor koporsója felett mondattak el 1713-ban, s a versek szerzője pater Kapi uram volt, kinek nevével a Kornis család levéltárában gyakran találkozhatunk.

Jósika Gábornak atyja Jósika Gábor (I.), anyja Keresztesi Zsuzsánna, neje Torma Anna volt. (Lásd e lapok I. évi folyamát 15. sz. 238. oldal.) 1668-ban táblai ülnök, 1709-ben tartományi biztos volt. Mint ilyenről írja Cserey Mihály „Emberséges uri ember a szegény Jósika Gábor, de az erdélyi főcommisariusi hivatal keményebb és resolutusabb embert kívánna stb.“

E búcsúztató versek eredetije Gr. Kornis Victor ur birtokában van.

Búcsúztató versek, az melyek az Méltóságos Ur Jósika Gábor Uram temetésin énekeltettek 1713. esztendőben.

Amaz istenfélő Jákob pátriaarca,
Tizenkét fijknek tökéletes atyja,
Midőn jutott volna végső órájára,
Kedves magzatihoz ilyen szépen szóla

Mondván, atyátokat fíjajim halljátok,
Élte jámborságát ti is megtartsátok,
Minden gonoszságtól magatok ójátok,
Istey színe előtt mind holtig járjátok,

Im én is gyűjtettem kedves nemzetimhez,
Atyám teteminek nyugovó helyéhez,
Indulok mostanság édes Istenemhez,
Mert közelítettem utolsó végemhez.

Kiknek külömb külömb jeles áldást ada,
Tökéletességnek utjára oktota,
Jövendő dolgokat mert ezer példázá
Testamentomul is nekik ezt hagyá:

Temesetek engem Ephren határába,
Kanahán földébe Mambre barlangjába,
A hol temettetett házasságom Sára,
Ott fekszik atyám is, — Izsák és Rebeka.

Azután felszedvén lábait anyjára,
Hitben, reményben, szeretet lángjába,
Buzgósággal lelkét kezében ajánlá,
Szent teremőjének szentül ki is adá.

Mivel énnekem is — Józsika Gábornak,
Nincs itt maradásam, vége szállásamnak,
Oda volt mindenkor célja vágyásamnak,
Hol van igaz helye a nyugodalamnak.

Hatvan és hét tavasz múlt el virágjával,
Sárgállott annyi nyár megért kalászával,
Annyi ősz fordult el ködös homályával,
Fedte be annyi tél földöt az hovával,

Mennyit e romlandó testemben várkaptam
E világnak sűrű változását láttam,
Élet s halál között nem egyszer fordultam,
Ugyan csak utolsó órára most juttam.

Emlékeztek talám Christus szavaira,
Szent tanítványinak melyet mondott vala,
Hogy tekintenének az tartományakra,
Kik megfajéredtek, készek aratásra.

Én életemnek is végső aratása
Elérkezett szintén moston aratásra,

Mely végbenvitetik Kisasszony hovába
Ezerhétszáz után az tizenháramba.

Már jöttem Dáviddal mindenek utára
Jakobbal pediglen Mambre barlangjába
Joseph tetemivel Sikem határára,
Édes JESUmal juttam Galgatába.

És mivel ily hosszas utnak már eredtem,
Örökkévalóság a hová siettem,
Nem lehet mulatnam, mivel elkészültem,
Azért mindenektől így búcsúzik szívem.

Császári s királyi fenséggel tündöklő
Szentességgel s jóssággal e világon fénlő,
Dávid, Salamanhoz mindenben egyenlő,
Hatadik Carolus, méltósággal első,

Boldog eleidnek kegyelmességekből,
Ugy felségednek is nagy kegyességéből
Sok jókat vettem volt, melyért az Istentől
Áldás koronádra szálljan az egekből,

Isten felségednek királyi pálczáját,
Minden nemzetekre terjessze hatalmát,
Hervadhatatlanná tegye koronáját,
Ha történt most kérem vétkem bocsánatját.
Ab Excellentissimo Domino Generali
Commendante.

Erdélyi hadaknak főbbik commendása
Felsőcséregnek uri főszolgája,
Stainvill General Excellentiádra
Szálljan az Istennek bővséges áldása,

Mivel voltál nékem jó generalisom,
S kiváltképen való kegyes patronusom.
Ha szolgálatamban lött fogyatkozásom,
Legyen ez órában kérlek bocsánatom.
Ab Excellentissimo Gubernatori.

Koronás királyunk personalisára,
Nemes Erdélyország gubernatorára,
Szálljan áldás mennyből gróf Kornysis Sig-
mondra,
S légyen vétkeimnek nála bocsánatja

Éltesse az Isten e méltóságában,
Számos esztendőig e romlott hazában,
Vigasztalás legyen igazgatásiban,
Mind szegény s mind boldog hadd áldja
meg abban.

Ab Excelso Regio Gubernio.

Méltóságos uri főtanácsi rendek,
Tanácstakkal soká Erdélyt áltessétek
És bölcsességteekkel megerősítsétek,
S megmaradására mind igyekezzetek.

Kérem Istent rátok hogy áldást szállítson,
Igazság, bölcsesség lelketekben folyjon,
Örök nyugodalmat munkátokért adjon,
Vétkeimről kérem kiki megbocsáson.

A Regno Transylv. tanquam Commis-
sarius Provinc.

Felsőcséregnek nemes birodalma,
Én megromlott hazám, te Erdély országa,
Kinek valék most fő commissarius
Enged meg dolgomban hogyha esett hiba.

Adja meg az Isten kívánt békesség
Sokféle csapásit fordítsa el tőled,
Legyen minden jóban tenéked bővséged,
Érje minden lakós igaz csendesség.
Ab Illustrissimo Domino Comite Mikes.

Méltóságos személy Gróf Mikes Mihály,
Boldog esztendőket, kívánom, hogy számlálj,
Istennek kedvében hogy állhatatosan állj,
Engem há vétettem, kérlek, meg ne utálj.

Tégyen az Ur Isten téged szerencsésé,
Ez hazádban pedig mint Sámsonat erőssé,
Szép hivataladban, mindenben tisztessé
Mennyrországban pedig végre örökössé.

Én kedves fiamon, Jósika Sigmondon
Istennek áldása kívánom maradjon,
S rólam emlékezzék, mig él e világon
Hogyha vétett atyja, kéri megbocsásson.

Te is édes fiam élj Jósika Gábor
Maradjon az Isten teveled mindenkor,
És minthogy mellettem forgottál mindenkor
Atyai áldást rád mondok végórámkor.

Jósika Sámuel fiamról maradt
És, Nalácz Györgyné leányomról szállott,
Árva onakáim értetek bú fogott,
Gondviseléstektől hogy halál meggátolt,

Mivel nem tehetek több jót veletek,
Minden jóban légyen szép felnevelétek,
Istentől, a büntől mindenkor féljetelek,
Erre az Istentől malasztat kérjetelek.

Kedves öcsém Uram Jósika Imrére
 Legyen az Istennek áldása terjedve
 És ne érje házat soha roszt szerencse,
 Sőt légyen malasztja az örök életre,

Ha éltemben neki tal(ál)tam véteni,
 Megbocsátására örög bátyja kéri,
 Ezt atyafiságnak igaz szereteti
 Kivánják Istennek szent parancsalati.

Jósika Dániel, Isten öcséimtől
 Kiknek is sok jókat az élő Istentől
 Kivánok, búcsúzó, nekem mindenekről
 Hogy megbocsásanak kérem tiszta szivből.

Az atyafiságban Barcsai Ferenczcel
 Ha nem éltem volna én annak rendivel,
 Kérem megbocsássan nékem teljes szivvel
 Ugy leszen lakása neki is Istennel.

Nem felejthetem el Koncz Gábort? Josephet
 Mint atyámfiat követem? s vétkeimet
 Kérem megbocsássák, mert immár színemet
 Nem látják, de kérek nekik hosszú éltet.

Tekéntetes nemes vöm Naláczai Györgygtől
 Magzattal együtt nekem kedvesimtől
 Búcsúzó, és arra kegyelmet Istentől
 Kérem, el ne fossza őtöt gyermekitől.

Tekéntetes vömnek Inczédi Josephnek
 Édes leányommal hogy csendesen élnek
 Kivánom kegyelmét szent lélek Istennek,
 Kérem bocsátója legyen vétkeimnek.

Ugyan Tekéntetes Grabaries Jakabnak
 Hosszas és szerencsés életét kívánok,
 Rea is harmatja Isten áldásinak
 Szálljon! s megbocsássan nékem mint atyának.

Én kedves leányom, halld Jósika Anna
 Isten áldásinak folyjon reád árja,
 Éltednek irántam hogyha történt hija
 Kérlek mint gyermekem légy megbocsátója.

Szerelmes-leányom tés Jósika Judit,
 Halljad édes atyád utolsó szovoit
 Szeressed az Istent, ki téged arra hitt,
 Ugy veszed e földön, égben is kegyelmit.

Hozzád is vagyom szóm Branyai Mária
 Moston Tekéntetes Orbán Simon társa,
 Fiam urnál valál leányam valaha
 Viselj gondot kérlek az két kis árvára.

Anyai voltodot mutosd meg hozzájok,
 Ugy folynak az égből te reád áldások,
 Árvák tutorának, mert szép koronájok
 Vagyom, és megbocsáss, mert már halott
 vagyok.

Jósika Sigmondné, kedves menyem Marja
 Veled is maradjon Istennek jobb karja,
 Egésség, szeretet minden jó aranyja
 Folyjon rád; ha vétettem, fenn ne tarsd
 azt soha.

Boér Sára menyem kívánom Istentől
 Mint az illatozó virág az esőtől,
 Vagy mint az gyenge fű ujul az esőtől,
 Ugy ujulj áldással Isten kegyelmétől.

Ajánlam magamat szép buzgóságodba,
 Emlékezzél rólam szent imádságidba,
 Hogy midőn te is jutsz végső dolgoidra
 Legyen Isten előtt annak is jutalma.

Mindnyájan több kedves atyámfiat is,
 Férfiu és asszony ágon levőket is
 Mind egész házakban, mind személyekben is
 Áldja meg az Isten, követöm őket is.

Egy szóval kik hozzám tartozók valátok,
 Szolgálatall nékem éltemben voltatok,
 Az élő Istennek gondja tireátok
 Legyen: vétkeimet ti is bocsássátok.

Hideg tetemimet kik megbecsültétek,
 Uri és nemesi mindenféle rendek,
 Ezzel mutattátok hozzám kegyességtek,
 Fizesse meg Isten, maradjon veletek.

Immár eltávozam, mert kifolyt az óra,
 Fogjátok koporsóm, tegyétek az sirba
 Önnan csak hallgatak az trombita szóra,
 Ki felkölt engemet, bizom minden jóra.
 Méltóságos Grófné asszonynak, Kornis
 Istvánné asszonyomnak ő Nagyságának Ko-
 lozsvárról küldette

P. K. I.